

ОПШТИНСКА УПРАВА ТЕСЛИЋ
ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

**ДЕМОГРАФСКА СТАТИСТИКА ОПШТИНЕ ТЕСЛИЋ ЗА
ПЕРИОД ОД 2018. ДО 2022. ГОДИНЕ**

ПРЕДГОВОР

Демографска статистика општине Теслић за период од 2018. до 2022. године анализа је Одјељења за друштвене дјелатности Општинске управе Теслић која на систематичан и свеобухватан начин приказује статистичке податке о становништву општине Теслић за поменути период, а са посебним освртом на 2022. годину.

Одјељење за друштвене дјелатности је у току 2022. године континуирано прикупљало демографске податке који су обрађени у овој информацији. Такође, планирано је континуирано вођење демографске статистике и у наредним годинама.

Извор података о броју рођених и умрлих били су: Матични уред града Добоја и Матични уред града Бања Лука. Подаци о броју склопљених бракова преузети су веб странице Републичког завода за статистику, док је извор података о разведеним браковима Основни суд у Теслићу. Извор података о броју досељених на подручје општине Теслић и одсељених из ове општине у 2022. години је Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података „ИДДЕЕА“ Бања Лука. Ради поређења података, кориштени су подаци Републичког завода за статистику Републике Српске о становништву општине Теслић за 2018., 2019., 2020., 2021. и 2022. годину (www.rzs.rs.ba).

Податке из ове Информације корисници могу добити у просторијама Општинске управе Теслић – Одјељења за друштвене дјелатности.

Изражавамо захвалност свим сарадницима који су нам омогућили прикупљање података неопходних за израду ове информације.

Одјељење за друштвене дјелатности
Општинске управе Теслић

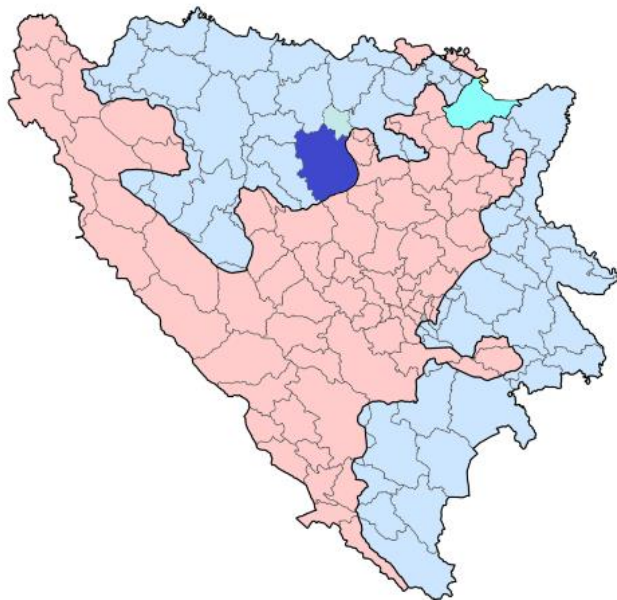
САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР.....	2
ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ ОПШТИНЕ ТЕСЛИЋ.....	4
ПРИРОДНО КРЕТАЊЕ БРОЈА СТАНОВНИКА ОПШТИНЕ ТЕСЛИЋ У ПЕРИОДУ ОД 2018. ДО 2022. ГОДИНЕ СА ПОСЕБНИМ ОСВРТОМ НА 2022. ГОДИНУ.....	5
<i>Наталитет.....</i>	6
<i>Морталитет.....</i>	8
<i>Природни прираштај.....</i>	10
<i>Брачност становништва.....</i>	11
МЕХАНИЧКО КРЕТАЊЕ БРОЈА СТАНОВНИКА ОПШТИНЕ ТЕСЛИЋ У ПЕРИОДУ ОД 2018. ДО 2022. ГОДИНЕ СА ПОСЕБНИМ ОСВРТОМ НА 2022. ГОДИНУ.....	14
ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА.....	16

ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ И ВЕЛИЧИНА ОПШТИНЕ ТЕСЛИЋ

Општина Теслић је смјештена на југу сјеверозападног дијела Републике Српске, односно на сјеверу централне Босне и Херцеговине, између 40° и 45° сјеверне географске ширине.

Слика бр. 1 Географски положај општине Теслић

Обухвата површину од 846 km² што је чини једном од највећих општина у Републици Српској. Граничи са општинама: Добој, Станари, Прњавор, Котор Варош и Челинац у Републици Српској и општинама: Тешањ, Маглај, Жепче, Зеница и Травник у Федерацији Босне и Херцеговине.

Према резултатима посљедњег пописа становништва из 2013. године, општина Теслић је бројала 37 236 становника, који према процјенама статистичара биљежи константан пад до 2022. године, односно до периода када је вршена демографска анализа општине Теслић од стране Одјељења за друштвене дјелатности.

ПРИРОДНО КРЕТАЊЕ БРОЈА СТАНОВНИКА ОПШТИНЕ ТЕСЛИЋ ЗА ПЕРИОД ОД 2018. ДО 2022. ГОДИНЕ СА ПОСЕБНИМ ОСВРТОМ НА 2022. ГОДИНУ

Становништво представља најзначајнији фактор у развоју друштва, те је неопходно континуирано праћење кретања броја становника. Пораст или смањење броја становника зависи од кретања његових компоненти: природне компоненте (рађање и умирање) и механичке компоненте (досељавање и одсељавање). У овом извјештају биће представљено кретање броја становника општине Теслић у периоду од 2018. до 2022. године, са посебним освртом на 2022. годину.

Табела бр. 1 Број становника општине Теслић у периоду од 2018. до 2022. године

Општина	Година	Процјена броја становника
Теслић	2018.	36 315
	2019.	36 068
	2020.	35 814
	2021.	35 442
	2022.	35 191

Извор: 1. www.rzs.rs.ba

2. Одјељење за друштвене дјелатности Општинске управе Теслић

Графикон бр. 1. Промјене броја становника општине Теслић за период 2018.-2022. година

У табели бр. 1 приказано је кретање броја становника у периоду од 2018. до 2022. године, а на графикону бр. 1 се јасно види да број становника у протеклих пет година биљежи константан пад. Као главни узроци континуираног пада броја становника на подручју општине Теслић могу се навести: далеко већи број умрлих у односу на број рођених (графикон бр. 6), одлазак становништва у веће градове Републике Српске, али и тренд који је карактеристичан за све општине Републике Српске и Босне и Херцеговине, а то је одлазак, првенствено младог становништва, у земље Средње и Западне Европе, најчешће из економских разлога.

Наталитет

Наталитет представља број рођених у укупном становништву на одређеној територији у одређеном временском периоду. У табели бр. 2 приказано је кретање броја рођених на подручју општине Теслић у периоду од 2018. до 2022. године

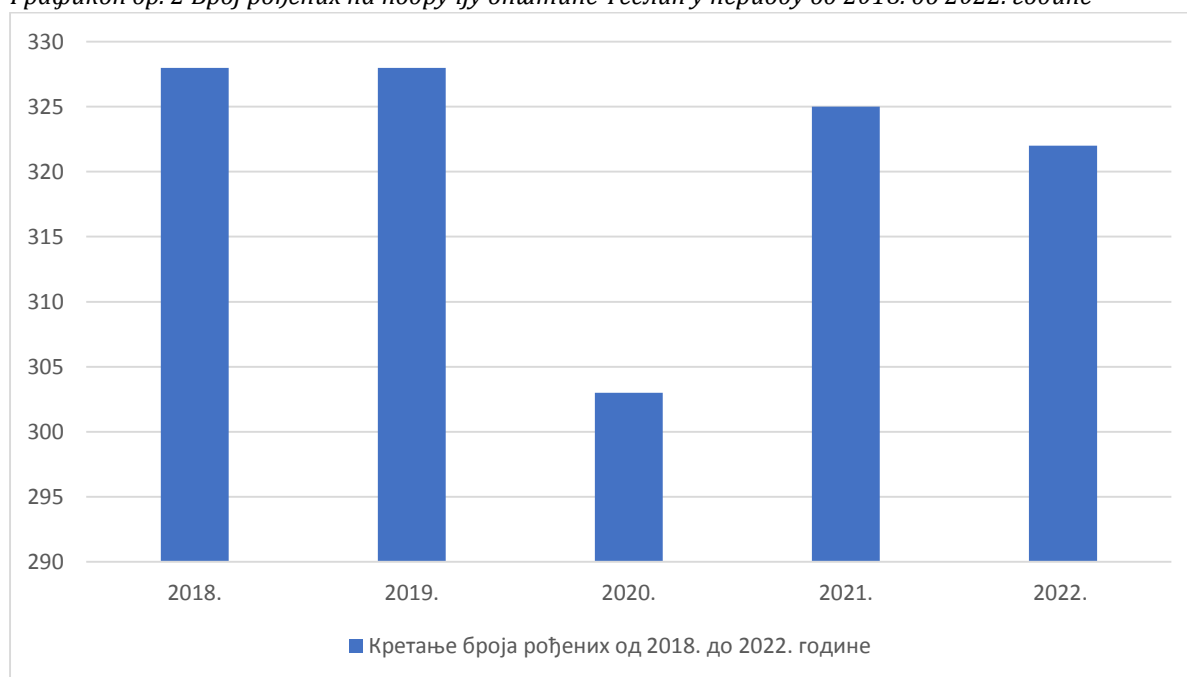
Табела бр. 2 Број рођених на подручју општине Теслић у периоду од 2018. до 2022. године

Општина	Година	Број рођених
Теслић	2018.	328
	2019.	328
	2020.	303
	2021.	325
	2022.	322

Извор: 1. www.rzs.rs.ba

2. Одјељење за друштвене дјелатности

Графикон бр. 2 Број рођених на подручју општине Теслић у периоду од 2018. до 2022. године

Из података приказаних у табели бр. 2 видљиво је да је општина Теслић у 2020. години имала најмање новорођенчади (303), док се тај број 2021. године повећао (325), а у 2022. години биљежи благи пад (322).

Стопа наталитета представља годишњи број живорођених (на 1000 становника) у односу на просјечан број становника у години посматрања и изражава се у промилима (‰). Може се изразити математички путем формуле:

$$n = \frac{N * 1000}{P}$$

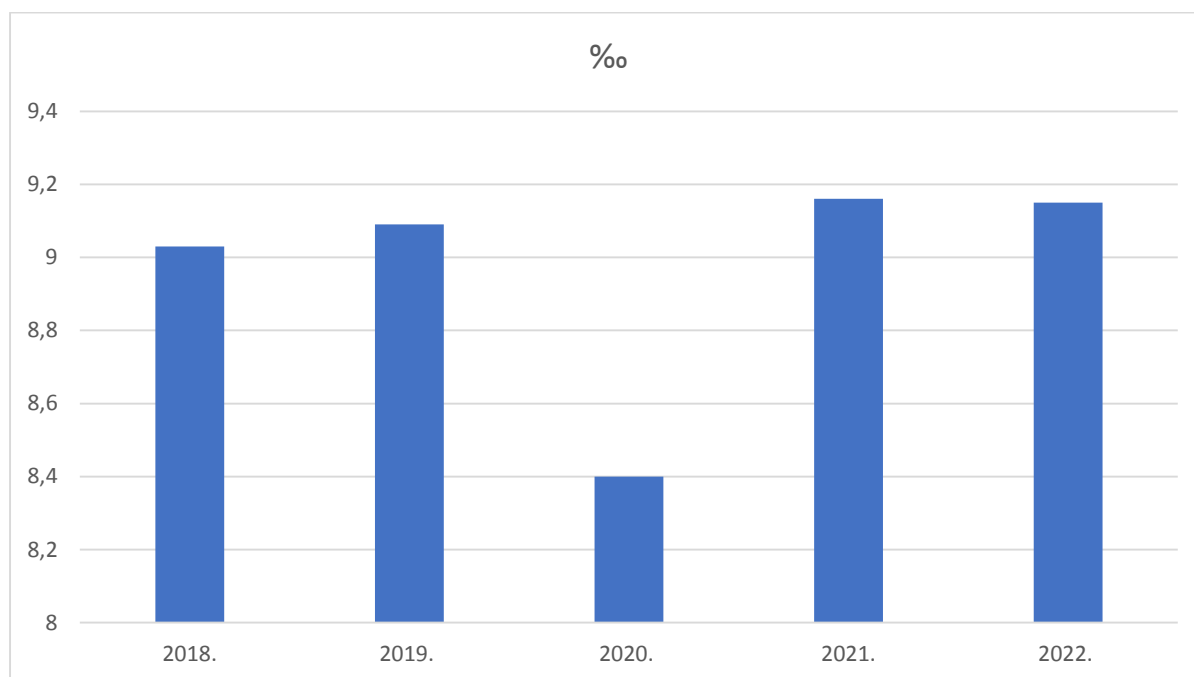
гдје n представља тражену стопу, N – број новорођених и P – број становника у току посматране године. У табели бр. 3 приказана је стопа наталитета општине Теслић у периоду од 2018. до 2022. године.

Табела бр. 3 Стопа наталитета у општини Теслић у периоду од 2018. до 2022. године

Општина	Година	Стопа наталитета (‰)
Теслић	2018.	9,03
	2019.	9,09
	2020.	8,40
	2021.	9,16
	2022.	9,15

Извор: Одјељење за друштвене дјелатности

Графикон бр. 3. Стопа наталитета општине Теслић у периоду од 2018. до 2022. године

Подаци приказани у табели бр. 3 показују да је стопа наталитета у посматраном петогодишњем периоду варирала, односно да је у 2020. години она смањена за 0,69 ‰ у односу на 2019. годину. Током 2021. године од стопа наталитета биљежи пораст у односу на претходне три године (9,16 ‰), док је 2022. године забиљежен благи пад (9,15‰).

Морталитет

Морталитет представља број умрлих у укупном становништву на одређеној територији у одређеном временском периоду. У табели бр. 4 приказано је кретање броја умрлих на подручју општине Теслић у периоду од 2018. до 2022. године.

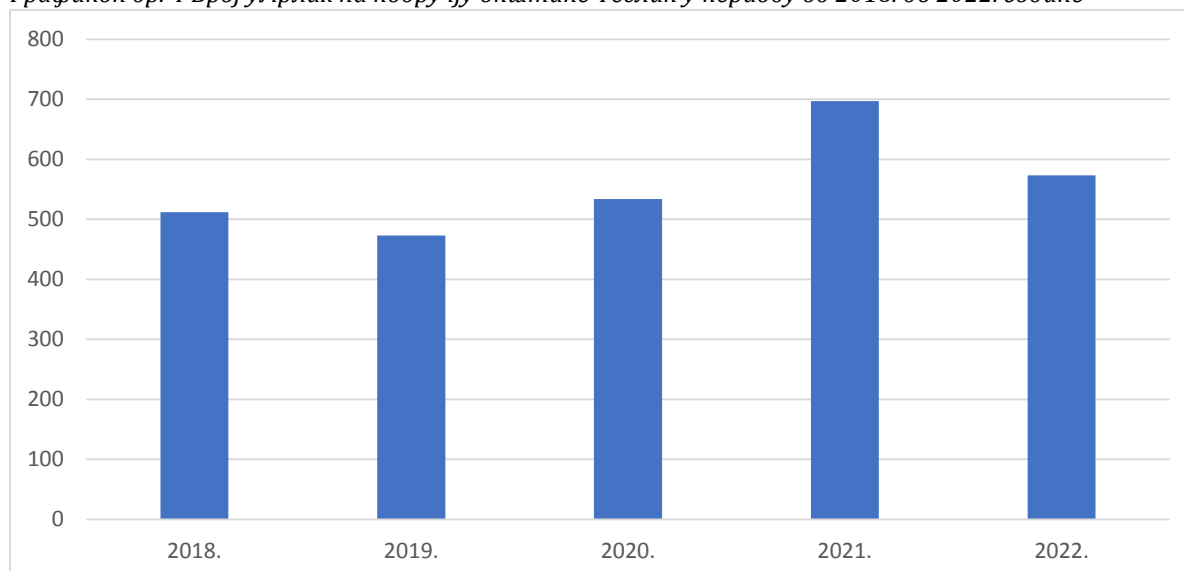
Табела бр. 4. Број умрлих на подручју општине Теслић у периоду од 2018. до 2022. године

Општина	Година	Број умрлих
Теслић	2018.	512
	2019.	473
	2020.	534
	2021.	697
	2022.	573

Извор: 1. www.rzs.rs.ba

2. Одјељење за друштвене дјелатности

Графикон бр. 4 Број умрлих на подручју општине Теслић у периоду од 2018. до 2022. године

Анализом података приказаних у табели бр. 4 може се закључити да је број преминулих на подручју општине Теслић варирао, али да је 2021. године забиљежен највећи пораст броја умрлих у претходних пет година. Као разлог за повећан број преминулих у 2021. години може се навести присуство вируса Sars-Covid 19, који је доводио до смртних исхода код особа средње и старије животне доби.

Стопа морталитета или општа стопа смртности представља број умрлих (на 1000 становника) у односу на број становника у години посматрања и изражава се у промилима (‰). Може се изразити математички путем формуле:

$$m = \frac{M * 1000}{P}$$

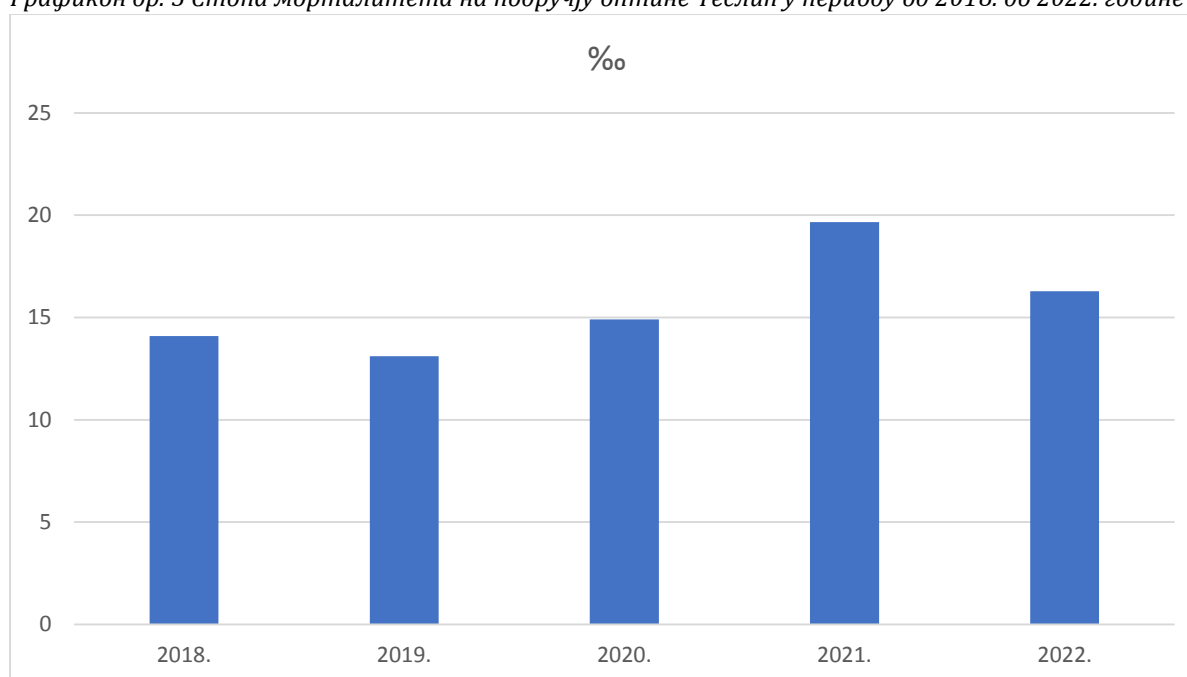
гдје *m* представља тражену стопу, *M* – број умрлих у току године и *P* – процијењени број становника у посматраној години. У табели бр. 5 приказан је број умрлих на подручју општине Теслић у периоду од 2018. до 2022. године.

Табела бр. 5 Стопа морталитета на подручју општине Теслић у периоду од 2018. до 2022. године

Општина	Година	Стопа морталитета (‰)
Теслић	2018.	14,09
	2019.	13,11
	2020.	14,90
	2021.	19,66
	2022.	16,28

Извор: Одјељење за друштвене дјелатности

Графикон бр. 5 Стопа морталитета на подручју општине Теслић у периоду од 2018. до 2022. године

Стопа морталитета у посматраном петогодишњем периоду на подручју општине Теслић је варијала, а највећа стопа морталитета забиљежена је 2021. године. Као што је већ наведено, узрок повећане смртности становништва може се тражити у присуству вируса Sars-Covid 19, који се код неких особа завршавао смртним исходом. У 2022. години стопа морталитета износила је 16,28 ‰, што је за 3,38 ‰ мање у односу на 2021. годину.

Природни прираштај

Природни прираштај је резултат природног кретања становништва који са миграцијама представља компоненту раста (кретања) становништва. Представља разлику броја живорођених и умрлих у одређеном временском периоду и математички се може израчунати према формули

$$J=N-M$$

гдје J представља тражену величину, N - број рођених у току године и M – број умрлих у току године. У табели број 6 приказан је природни прираштај за период од 2018. до 2022. године.

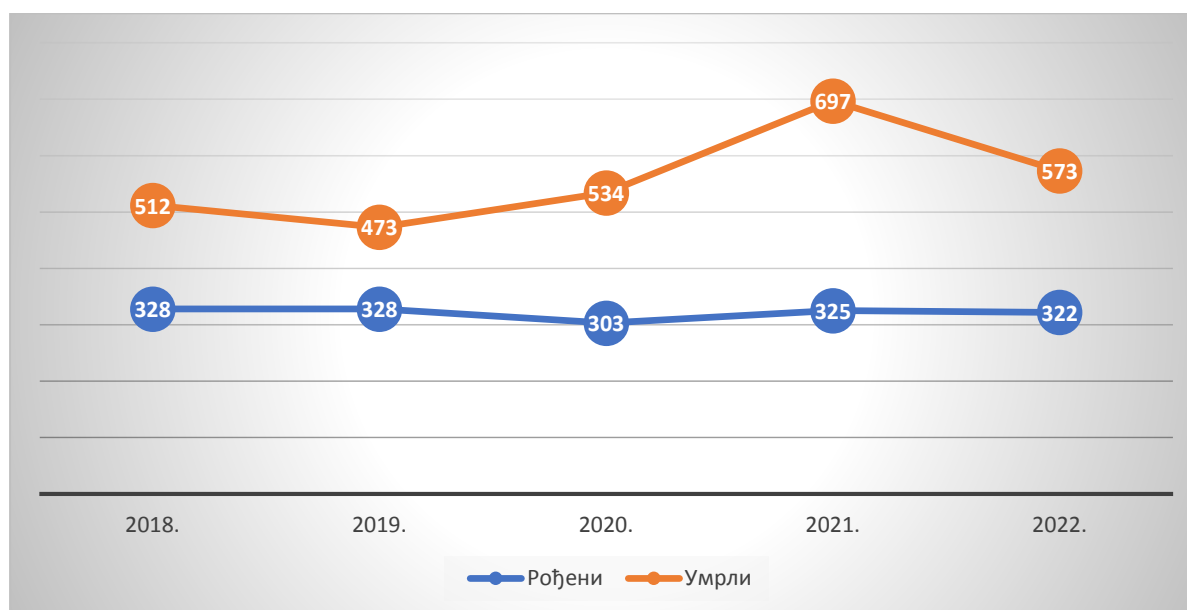
Табела бр. 6. Природни прираштај општине Теслић у периоду од 2018. до 2022. године

Општина	Година	Природни прираштај
Теслић	2018.	-184
	2019.	-145
	2020.	-231
	2021.	-372
	2022.	-251

Извор: 1. www.rzs.rs.ba

2. Одјељење за друштвене дјелатности

Графикон бр. 6. Кретање броја рођених и броја умрлих у периоду од 2018. до 2022. године

Природни прираштај је *позитиван* уколико је број живорођених већи од броја умрлих, а *негативан* уколико број умрлих надмашује број живорођених. Постматрајући податке у табели бр. 6, долазимо до закључка да је природни прираштај у протеклих пет година негативан, а узрок томе је далеко већи број преминулих од броја рођених у току сваке посматране године (графикон број 6).

Број становника општине Теслић највише је умањен у току 2021. године, односно тада је забиљежен губитак од 372 становника.

Стопа природног прираштаја показује колико се смањило или повећао број становника у једној години на сваких 1000 становника. Изражава се у промилима. Може се изразити математички помоћу формуле

$$Pr = n - m$$

гдје Pr представља тражену стопу природног прираштаја, n – стопу наталитета у току посматране године, а m – стопу морталитета у току посматране године. Изражава се у промилима (‰). У табели бр. 7 приказано је кретање стопе природног прираштаја у периоду од 2018. до 2022. године.

Табела бр. 7 Кретање стопе природног прираштаја на подручју општине Теслић у периоду од 2018. до 2022. године

Општина	Година	Природни прираштај (‰)
Теслић	2018.	-5,0
	2019.	-4,0
	2020.	-6,5
	2021.	-10,5
	2022.	-7,13

Извор: Одјељење за друштвене дјелатности

Графикон бр. 7 Кретање стопе природног прираштаја на подручју општине Теслић у периоду од 2018. до 2022. године

У протеклих пет година, стопа природног прираштаја на подручју општине Теслић је негативна, а највише је смањена у 2021. години (-10,5‰).

Брачност становништва

Брачност становништва је једна од основних социо-економских категорија становништва, која има велики утицај на ниво фертилитета (рађања) становништва. Као основни показатељи брачности становништва користе се опште стопе нупцијалитета (склопљени бракови) и диворцијалитета (разведени бракови). Анализа броја склопљених и разведених бракова на подручју општине Теслић у периоду од 2018. до 2022. године приказана је у табели бр. 8.

Табела бр. 8 Склопљени и разведени бракови на подручју општине Теслић у периоду од 2018. до 2022. године

Општина	Година	Склопљени бракови	Разведени бракови
Теслић	2018.	199	51
	2019.	205	47
	2020.	169	32
	2021.	193	47
	2022.	193	40

Извор: 1. www.rzs.rs.ba

2. Основни суд у Теслићу

3. Одјељење за општу управу Општинске управе Теслић

Највише бракова на подручју општине Теслић у претходних пет година склопљено је 2019. године и то 205, а најмање у 2020. години, укупно 169 склопљених бракова. Године 2018. забиљежен је највећи број развода у претходних пет година, односно 51 разведени брак.

Општа стопа нупцијалитета представља број склопљених бракова на 1000 становника у односу на укупан број становника посматраног подручја у посматраном периоду, док општа стопа диворцијалитета представља број разведених бракова на 1000 становника у односу на укупан број становника у посматраном педиоду. Општа стопа нупцијалитета и диворцијалитета на подручју општине Теслић у периоду од 2018. до 2022. године, приказана је у табели бр. 9.

Табела бр. 9 Општа стопа нупцијалитета и диворцијалитета у општини Теслић у периоду од 2018. до 2022. године

Општина	Година	Општа стопа нупцијалитета (‰)	Општа стопа диворцијалитета (‰)
Теслић	2018.	5,47	1,40
	2019.	5,68	1,30
	2020.	4,71	0,89
	2021.	5,43	1,32
	2022.	5,48	1,13

Извор: Одјељење за друштвене дјелатности

Анализа опште стопе нупцијалитета на подручју општине Теслић у протеклих пет година показује да је она варирала, а 2022. године је била у благом порасту у односу на 2021. годину. Општа стопа диворцијалитета је такође варирала, а најмања стопа диворцијалитета забиљежена је 2020. године, када је износила 0,89‰.

МЕХАНИЧКО КРЕТАЊЕ БРОЈА СТАНОВНИКА ОПШТИНЕ ТЕСЛИЋ У ПЕРИОДУ ОД 2018. ДО 2022. ГОДИНЕ СА ПОСЕБНИМ ОСВРТОМ НА 2022. ГОДИНУ

Механичко кретање становништва или миграција представља процес преласка становништва из једног мјеста у друго стално или привремено, на мању или већу удаљеност, унутар или ван граница општине или државе. Зависно од смјера миграција разликују се имиграција (усељавање) и емиграција (исељавање). Разлика између досељавања на одређено подручје и исељавање из њега у посматраном периоду назива се миграциони салдо. Миграционо кретање броја становника и миграциони салдо општине Теслић у периоду од 2017. до 2021. године, представљени су у табелама бр. 11 и бр. 12.

Табела бр. 10 Миграционо кретање броја становника на подручју општине Теслић у периоду од 2018. до 2022. године

Општина	Год.	Досељено				Одесељено			
		Ук.	Из ФБиХ	Из Брчко дистр.	Из др. општина РС	Ук.	У ФБиХ	У Брчко дистрикт	У др. општине РС
Теслић	2018.	114	49	1	64	218	98	1	119
	2019.	114	55	0	59	175	56	1	118
	2020.	105	46	0	59	176	65	0	111
	2021.	118	56	0	62	264	50	0	138
	2022.	115	53	0	62	199	83	0	116

Извор: 1. www.rzs.rs.ba

2. Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података „ИДЕЕА“ Бања Лука

Табела бр. 11 Миграциони салдо општине Теслић у периоду од 2018. до 2022. године

Општина	Година	Миграциони салдо
Теслић	2018.	-104
	2019.	-61
	2020.	-71
	2021.	-146
	2022.	-84

Извор: 1. www.rzs.rs.ba

2. Одјељење за друштвене дјелатности

Подаци приказани у табели бр. 10 показују да се у протеклих пет година становништво више одсељавало са подручја општине Теслић, него што се досељавало. Највише становника одсељено је у 2021. години, укупно њих 264, али 2021. година биљежи и највећи број досељеног становништва на подручје општине Теслић, односно њих 118. Становништво општине Теслић више одлази на подручје других општина/градова Републике Српске, а нешто мање у општине/градове Федерације Босне и Херцеговине. Број досељеног становништва из општина/градова Републике Српске је у благој предности у односу на број досељених из градова/општина Федерације Босне и Херцеговине.

Поред броја становника који су из Теслића емигрирали у друге општине/градове Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине, у 2022. години евидентиран је и број становника који је у 2022. години одселио у иностранство. Према подацима Агенције за идентификациона документа, евиденцију и размјену података „ИДДЕЕА“ Бања Лука, са подручја општине Теслић у иностранство је одселило укупно 64 људи, што је за 12 људи мање у односу на 2021. годину када је у иностранство одселило укупно 76 њих.

Миграциони салдо у периоду од 2018. до 2022. године био је негативан, с тим да је најнижи миграциони салдо забиљежен у 2021. години и износио је -146 (табела бр.11).

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Општина Теслић као и већина општина у Републици Српској захваћена је процесом депопулације која се манифестује негативним природним прираштајем, што је посљедица континуираног смањењења стопе наталитета и повећавања стопе морталитета. Евидентно је да се број новорођенчади на подручју општине Теслић смањује из године у годину, док се број умрлих све више повећава. Истраживања су показала да је број становника општине Теслић од посљедег пописа из 2013. године до краја 2022. године смањен за 5,49%, што јасно указује на процес депопулације. Негативна демографска слика општине Теслић, као цјелокупног простора Републике Српске и Босне и Херцеговине додатно је усложњена и негативним миграционим салдом, тако да се у будућем периду може очекивати депопулација нешто већих размјера.

У циљу побољшања демографске слике општине Теслић, првенствено повећања стопе наталитета, Општина Теслић спроводи одређене мјере популационе политике које се односе на: исплату новчане накнаду за рођење трећег и сваког наредног дјетета дефинисане Правилником о начину и поступку исплате једнократне новчане помоћи за рођење првог, другог, трећег, четвртог и сваког наредног дјетета на подручју општине Теслић („Службени гласник општине Теслић“ број 15/22), финансирање или суфинансирање четвртог покушаја вјештачки потпомогнуте вантјелесне оплодње, као и суфинансирање трошкова анализа, лијекова и превоза током припреме за вантјелесну оплодњу дефинисане Правилником о расподјели средстава за подршку пронаталитетној политици општине Теслић („Службени гласник општине Теслић“ број 11/22). Такође, у циљу побољшања стања које се односи на одлазак првенствено младог становништва, Општина Теслић спроводи одређене мјере које су дефинисане у оквиру Акционог плана Омладинске политике (Службени гласник општине Теслић“ број 2/23), а које се односе на финансијске олакшице и едукације за младе који покрећу властити посао, доприноси активизму младих, мјере у циљу побољшања стамбене политике и сл.

ОБРАЂИВАЧ:

Одјељење за друштвене дјелатности
Општинске управе Теслић

ПРЕДЛАГАЧ:

Начелник општине